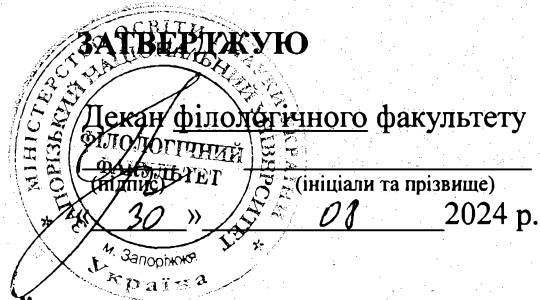

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОРІВНЯЛЬНА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ

підготовки магістра
(назва освітнього ступеня)

денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма переклад та міжкультурні комунікації
(назва)

спеціалізації 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша

— польська

(шифр і назва)

спеціальності 035 філологія

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань 03 гуманітарні науки

(шифр і назва)

ВИКЛАДАЧ (-ЧІ): Мацегора І.Л., к.філол.н., доцент

(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено

на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол № 1 від "30" 08 2024 р.

Завідувач кафедри слов'янської філології

І.Я. Павленко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

І.Я. Павленко
(підпис) (ініціали, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами):

E-mail: ivanmatschora212@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: за відповідним посиланням

Телефон: 061-289-41-05

Інші засоби зв'язку: не передбачені

Кафедра: слов'янської філології, корпус ІІ, ауд.426

1. Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є засвоєння методології та принципів перекладу текстів різних жанрів та стилів з близькоспоріднених мов із урахуванням специфіки системної організації та культурної специфіки.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є систематизація знань про рівні мовної системи, види та типи перекладу та перекладацької техніки, а також розвиток та формування вмінь і навичок використання сучасних перекладацьких технологій.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	3-й	3 -й
Кількість кредитів ECTS	90	
Кількість годин		
Лекційні заняття	12 год.	4 год.
Семінарські / Практичні / заняття	10 год.	4 год.
Самостійна робота	68 год.	82 год.
Консультації	<i>За розкладом консультацій</i>	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12815	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
<p>ІК Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується б невизначеністю умов і вимог</p>	<p>Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні (тренінгові вправи).</p>	<p>контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправ</p>
<p>ПРН -4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування, а також уміння долати психологічну інерцію при здійсненні філологічних наукових досліджень.</p> <p>СК-4 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.</p>	<p>Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні (рольові ігри, тренінгові вправи)</p>	<p>контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправах.</p>
<p>ПРН-9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.</p> <p>СК-6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань</p>	<p>Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні (рольові ігри, тренінгові вправи)</p>	<p>контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправах.</p>

<p>СК-10 Здатність організувати та підтримувати спілкування різними мовами у різних сферах діяльності та за різних умов.</p> <p>ПРН-5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня, мотивувати та психологічно регулювати поведінку учасників спілкування, спираючись на психологію малих груп і міжгрупову взаємодію, філософію і психологію міжособистісного та міжкультурного спілкування</p>	<p>Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні (рольові ігри, тренінгові вправи</p>	<p>контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправах.</p>
--	---	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади порівняльної лінгвокультурології

Тема 1. Порівняльна лінгвокультурологія. Методи та концепції. Історія виникнення лінгвокультурології. Статус лінгвокультурології серед інших лінгвістичних дисциплін. Мета і завдання лінгвокультурології. Об'єкт, предмет і методи лінгвокультурології. Базові поняття і категорійний апарат лінгвокультурології.

Тема 2. Мова, культура, ментальність. Поняття культури. Взаємодія мови та культури. Культурна конотація мовних одиниць. Способи презентації культурної інформації в мовних одиницях. Поняття національно-мовної картини світу. Способи експлікації мовної картини світу. Когнітивна картина світу, її основні властивості. Співвідношення мовної та концептуальної картини світу. Поняття образу і моделі світу.

Тема 3. Одиниці лінгвокультурологічного дослідження.

Культура і людина. Співвідношення понять культури і цивілізації. Поняття і структурна модель Homo Lingualis. Онтогенетичний та філогенетичний підходи

до теорії лінгвістичної відносності. Поняття та рівнева модель мовної особистості. Типологія мовних особистостей. Лінгвоперсонологія як наука. Характерні властивості та базові ознаки лінгвокультурного типажу. Структурна модель лінгвокультурного типажу.

Змістовий модуль 2. Мовна картина світу та етнокультурна свідомість слов'янських народів

Тема 4. Мовні картини світу українців та поляків. Поняття мовної картини світу. Мовна картина світу і національний менталітет. Мовна картина світу як віддзеркалення етнічного «бачення» світу. Національна специфіка та універсалії у мовній картині світу.

Тема 5. Мовні картини світу українців та поляків: лексика та фразеологія. Картина світу і лексична семантика. Безеквівалентна лексика. Фразеологія в лінгвокультурологічному вимірі. Внутрішня форма фразеологізму. Двоплановість семантики фразеологізму. Мовні фігури як особливий шар системи лінгвокультурних засобів: метафори, порівняння, епітети як лінгвокультурні явища. Поняття лінгвокультуреми, її диференційні ознаки та класифікаційні параметри. Поняття символу в лінгвокультурології. Типологія символів. Архетип у національній культурі. Співвідношення символів та архетипів. Поняття і класифікація ментефактів. Поняття та диференційні ознаки концептів. Типологія концептів. Структурна модель концепту. Поняття константи в лінгвокультурології. Константи української лінгвокультури. Поняття стереотипу, його основні ознаки. Класифікація стереотипів. Поняття прецедентного феномена, його основні ознаки та функції. Типологія прецедентних одиниць. Основні джерела прецедентності.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	

1	2	3	4	5
Лекція 1	Порівняльна лінгвокультурологія. Методи та концепції		0,5	
Лекція 2	Мова, культура, ментальність		0,5	
Лекція 3	Одиниці лінгвокультурологічного дослідження		1	
Лекція 4	Мовні картини світу слов'янських народів		1	
Лекція 5-6	Мовні картини світу українців та поляків: лексика та фразеологія.		4	
Семінарське заняття 1	Порівняльна лінгвокультурологія. Методи та концепції			
Семінарське заняття 2	Мова, культура, ментальність			
Семінарське заняття 3	Одиниці лінгвокультурологічного дослідження			
Семінарське заняття 4	Мовні картини світу слов'янських народів			
Семінарське заняття 5	Мовні картини світу українців та поляків: лексика та фразеологія.			
Самостійна робота	Порівняльна лінгвокультурологія. Методи та концепції розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12815	6	15	
	Мова, культура, ментальність розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12815	6	15	
	Одиниці лінгвокультурологічного дослідження розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12815	6	20	
	Мовні картини світу слов'янських народів розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	10	15	
	Мовні картини світу українців та поляків: лексика та фразеологія. розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	10	17	

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Семінарське заняття №1	тестування	розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	«розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	15
Семінарське заняття № 2	Юридико- лінгвістичне тлумачення заданого тексту (індивідуально)	розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	10
Семінарське заняття № 3	Ситуаційний кейс (гагуйована лексика, інвектива)	розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	10
Семінарське заняття № 4	Проведення власної експертизи (за вибором)	розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	10
Семінарське заняття № 5	Ситуаційний кейс	розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992	5
Усього за поточний контроль	30			60
Підсумковий контроль				
Залік /Екзамен	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: Див. вище перелік питань		20
	Практичне завдання	розміщено в мудл на посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2992		20
Усього за підсумковий контроль	40			40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	

E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця : Нова книга, 2003. 210 с.
2. Кононенко І.В. Українська і польська мови: контрастивне дослідження. Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2012. 808 s
3. Манакін В.М. Порівняльна лексикологія. Київ : Академія, 2012. 490 с.
4. Мельничук О. С. Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов. Київ : Вища школа, 1995. 280 с.
5. Сучасна українська літературна мова / За ред. М. Я. Плющ. Київ : Академвидав, 2010. 430 с.
6. Домагальскі С. Великий польсько-український, українсько-польський словник. Тернопіль: Богдан, 2010. 1800 с.

Інформаційні ресурси

1. Науковий журнал «Порівняльне мовознавство». Режим доступу: http://journals.uspu./index.php?option=com_content&view=category&id=492&Itemid=330
2. Граматика сучасної польської мови. Режим доступу: <https://e-polish.eu/onlajn-kurs-grammatiki-polskiego-jazyka>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове

відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.
Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепарафразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857>

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо).

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж двох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ivanmatsehora212@znu.edu.ua. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмій (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y cds571a>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ):
<http://sites.znu.edu.ua/confucius>

Керівник навчально-методичного відділу

Людмила НЕСТЕРЕНКО